

Edward Janssens, pr.

Een vuur dat oplaait

Priester Poppe en de Eucharistie

uitgeverij
Betsaida
's-Hertogenbosch

Andere boeken van deze auteur:

De held van mijn kinderjaren. 52 bezinningsteksten van Edward Poppe, 's-Hertogenbosch: Betsaida, 2018 (Franse versie: *Le héros de mon enfance. 52 méditations de l'Abbé Edouard Poppe*, 's-Hertogenbosch: Betsaida 2019).

Hij had de moed om te spreken. Een bisschop onder Naziterreur; De zalige Clemens August kardinaal von Galen, bisschop van Münster, 's-Hertogenbosch: Betsaida 2018.

(met Dominique De Coninck) *Tof toch! Eerste Communie doen met priester Edward Poppe* (handboek + werkboek), 's-Hertogenbosch: Betsaida 2021.

© Uitgeverij Betsaida, 's-Hertogenbosch 2021
www.betsaida.org

ontwerp kافت: birgittavormgeving.nl

Niets uit deze uitgave mag vervoelvoudigd of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN: 978.94.93.207.097

Bij de titel

Gelegen in zijn bed, met een schrijftafel op zijn knieën, schilderde Poppe een kelk met daarboven een hostie en eromheen een krans van vlammen, met op de achtergrond een zwart kruis. Onderaan schilderde hij het Latijnse woord 'accendatur': dat het moge branden.

Dat was de vurige bede van Edward Poppe. Dat was voor hem de Eucharistie: een vuur dat oplaait. Vandaar deze titel.

Inhoud

Voorwoord	11
Inleiding	13
I Paus Pius X (Giuseppe Sarto), paus van de Eucharistie	17
1. Jozef (Giuseppe) Sarto (1835-1914): kindere- jaren	17
2. Studie- en vormingsjaren	19
3. Jonge priester	24
4. Bisschop van Mantua	27
5. Patriarch van Venetië	30
6. Giuseppe Sarto – paus Pius X	34
6.1 Het conclaaf van 1903	34
6.2 Eerste stappen van de nieuwe paus	40
6.3 De eerste hindernis: het liberale Frankrijk	35
6.4 Pius X en het modernisme	42
6.5 Paus van de Eucharistie	47
6.6 De dood van Pius X	51
II De aanbidding van de Eucharistie	53
1. Een anekdote	53
2. Een korte historische benadering van som- mige ontwikkelingen van de Eucharistie bij de katholieken	55
3. Wie was deze vrouw?	55
4. Het feest van Sacramentsdag	58
5. Een vluchtige situatieschets van de heden-	

daagse problematiek	60
6. De werkelijke tegenwoordigheid	62
7. Aanbidding van de Eucharistie	66
8. De band tussen aanbidding en Eucharistie	69
9. Hoe aanbidden?	72
III Het Heilig uur van priester Poppe	75
1. Hoe keek Poppe aan tegen de Eucharistie?	75
2. Dieper ingaan op de offerdaad van Christus	77
3. De Eucharistie en het algemeen priester- schap van de gelovigen	77
4. Het 'heilig uur' in de praktijk	79
IV De Eucharistische Kruistocht	85
1. Inleiding: Wat is een methode?	85
2. Poppe vat de eucharistische methode samen in een vijf-punten-programma	88
a. Jezus leren kennen	88
b. Jezus de kruisigde	90
c. Jezus geeft zichzelf en wat doe jij?	94
d. De Eucharistie, voedsel voor ons leven	95
e. Alles met Maria en niets zonder de hiërarchie	98
3. Het ontstaan en de groei van de Eucharis- tische Kruistocht	101
a. Ontstaan van de kruistocht	101
b. Het insigne van E.K.	106
c. Veroveringstocht in Vlaanderen	107
d. Tekst van de plechtige inschrijving bij E.K.	111
4. Besluit	113
V Teksten van priester Poppe over de Eucharistie	115

VI Bijlagen	143
<i>Sacra Tridentina Synodus</i>	
decreet over de dagelijkse communie	143
<i>Quam Singularis Christus Amore</i>	
decreet over de eucharistische Communie en de ziekenzalving van kinderen	152

Voorwoord

‘Het Tweede Vaticaans Concilie zegt dat de Eucharistie ‘bron en hoogtepunt’ is van alles wat we hebben. Doen we daar iets mee?’ Die vraag stelt Eduard Janssens aan de lezer in zijn besluit van dit boek. De vraag is pertinent en actueel. Hij schrijft met passie over het mysterie van de Eucharistie dat zo rijk en onuitputtelijk is, dat een christen niet mag ophouden zich erin te verdiepen. ‘Een gelovige kan niet onder de vraag uit: Hoe maak ik dit sacrament waar in mijn leven?’ Of nog: ‘Wat betekent eucharistisch leven voor mij vandaag?’

De auteur neemt zijn naamgenoot, Eduard Poppe, tot gids en inspiratiebron. Hij roept een wereld op die intussen meer dan een eeuw achter ons ligt. We kijken wat vreemd op van de strijdpunten in het pontificaat van Pius X en in de devotionele taal van priester Poppe. Maar we voelen wel aan waar het de auteur om te doen is. Hij citeert kardinaal Danneels die de Eucharistie ‘een mooie diamant’ noemde met vele schitterende facetten. Het komt erop aan volgens Eduard Janssens, àl die facetten te laten schitteren, ook diegene die vandaag wat ondergesneeuwd lijken.

Met dit boek heb ik, komend uit het verre Orval, de zalige priester Poppe, geboren in Temse en gestorven in Moerzeke, weer wat beter leren kennen. Zijn ‘eucharistische methode’ intrigeert. We zullen vandaag

niet meer spreken van een 'Eucharistische Kruistocht', maar ik stel vast dat in de catechese vandaag, die voorbereidt op het ontvangen van de initiatiesacramenten en in de moeilijke, maar noodzakelijke hervorming van parochies die we doormaken, de Eucharistie en dus de ontmoeting met de Heer, een centrale plaats behouden en opnieuw krijgen. De echte vraag is dan: hoe kunnen we leven vanuit die ontmoeting? Hoe kan ons leven als christenen en als christelijke gemeenschappen meer eucharistisch worden?

Het evangelie van de leerlingen op weg naar Emmaüs vertelt het allemaal. Pas in de Eucharistie, in het breken van het brood, herkennen ze Hem, al was Hij al de hele tijd aanwezig en met hen op weg. Over die aanwezigheid of 'tegenwoordigheid' gaat dit boek. Moge de bede van de leerlingen ook de onze worden: *'Blijf bij ons, Heer.'*

Bisschop Lode Van Hecke
Gent (B)

Inleiding

Het is onmogelijk priester Poppe en zijn grote inzet voor de Eucharistie te begrijpen zonder ze te kaderen in zijn tijd. Deze tijd ligt al ruim honderd jaar achter ons. Vanzelfsprekend speelden er op politiek, maatschappelijk en religieus vlak andere vragen dan nu. Al zijn er ook altijd gelijkenissen, vooral in het denken van de mensen, toch is de huidige tijd fundamenteel anders. Denk bijvoorbeeld alleen maar aan de vooruitgang in de medische wereld. Poppe die hartpatiënt was vanaf zijn 28^e, kon geen beroep doen op therapieën die vandaag de dag vanzelfsprekend zijn. Het was een heel andere tijd, die van Poppe en zijn tijdgenoten.

Er zijn ook veel vragen en problemen die dezelfde zijn gebleven, enkel omdat de mens altijd dezelfde blijft. Hij hunkert nog altijd naar duurzame vrede, een manifest probleem in Poppes tijd. Ondanks alle vooruitgang of misschien juist daarom, slaagt de mens er ook heden ten dage niet in een vreedzame wereld te garanderen.

De mens zoekt nog steeds naar harmonie in zijn leven. Dit was een uitdaging die 100 jaar geleden erg bedreigd werd door de sociale omstandigheden waarin mensen leefden. Vandaag zijn de kleine wereld van de gezinnen, de grote wereld van de sociale relaties en de grote wereld van economie en maatschappij vaak zo

chaotisch, dat de hunker naar harmonie en eenheid van leven enkel maar groter geworden is.

Op religieus gebied mag een groot deel van de bevolking in het Westen dan wel zogenaamd 'ontvoogd' zijn en verklaren God nergens nog voor nodig te hebben, een weldenkend mens kan de Godsvraag niet uit de weg gaan. De zelfverklaarde atheïst van vandaag is in zijn diepste innerlijk op zoek naar gerechtigheid. Hij werpt vaak op dat een 'goede God' onmogelijk kan bestaan gezien de grote ongerechtigheden in de geschiedenis van de mensheid. Zoveel onschuldig lijden, zoveel cynische machtsuitoefening, dat kan niet het werk zijn van een goede God. In zijn hoogmoed het beter te willen doen dan God en door Hem te verbannen uit het hoofd en het hart van de mensen, heeft hij systemen voortgebracht die echter veel meer kwaad en lijden hebben voortgebracht dan alle eeuwen daarvoor. Bij dat alles blijft in de mens toch die hunker naar gerechtigheid. Dat is ten diepste een religieuze vraag. Al verwerpen veel mensen het beeld van de 'goede God', God heeft zichzelf wel een gelaat gegeven en niet zomaar een gelaat. God heeft van zichzelf een beeld gegeven in de Christus die mens is geworden, meer nog die gekruisigd is! Daar, in die gekruisigde zien wij 'het beeld van God'; dat is zijn gelaat. Die onschuldig lijdende, die van God verlaten lijkt, is juist onze hoop: God is er! God zal gerechtigheid verschaffen op een wijze die wij ons niet kunnen voorstellen, die wij enkel vermoeden door het geloof.

Het lijden herroepen, het 'goed maken', het recht herstellen; het bestaat. Deze hunker leeft in de mens. De vraag naar gerechtigheid is nog altijd een van de sterkste argumenten voor het geloof in God.

Deze problematiek leeft nu sterker dan ooit, maar ook in Poppes tijd was hij aan de orde van de dag, niet enkel in intellectuele kringen, maar ook in de populaire versie van een socialisme dat toen stormenderhand de massa's in zijn greep kreeg.

De tijden mogen dan wel grondig veranderd zijn, de kernvragen blijven van alle tijden, ook de religieuze, omdat de mens altijd is geweest en nu nog is: een 'homo religiosus.'

Dit boek brengt enkele aspecten uit het religieuze leven van priester Poppe. Vooral de Eucharistie zal aan bod komen, omdat dit het denken van Poppe beheerste en omdat een groot deel van zijn apostolaat gericht was op de Eucharistie. Noodzakelijkerwijs moeten we Poppe in zijn tijds kader plaatsen, hoe anders dat ook was. Toch denk ik dat het ook voor de hedendaagse, zoekende christen van belang kan zijn en hem kan helpen in een verzorgd en eerbiedig omgaan met het sacrament van de Eucharistie.

- In een eerste deel nemen we de tijd voor een grondige verkenning van de figuur van paus Pius X en zijn invloed op Poppe.
- Het tweede deel handelt over de aanbidding van de Eucharistie.
- Het derde deel staat stil bij het 'heilig uur' van Poppe.
- In een vierde deel nemen we een van de grote actieterreinen van Poppe onder de loep, namelijk de 'Eucharistische Kruistocht.'
- In het laatste hoofdstuk laten we Poppe zelf aan het woord, met gedachten en teksten over de Eucharistie.